

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 lei pe an.

C-TUL CASEI DE PASTRARE POSTALE Nr. 10025.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

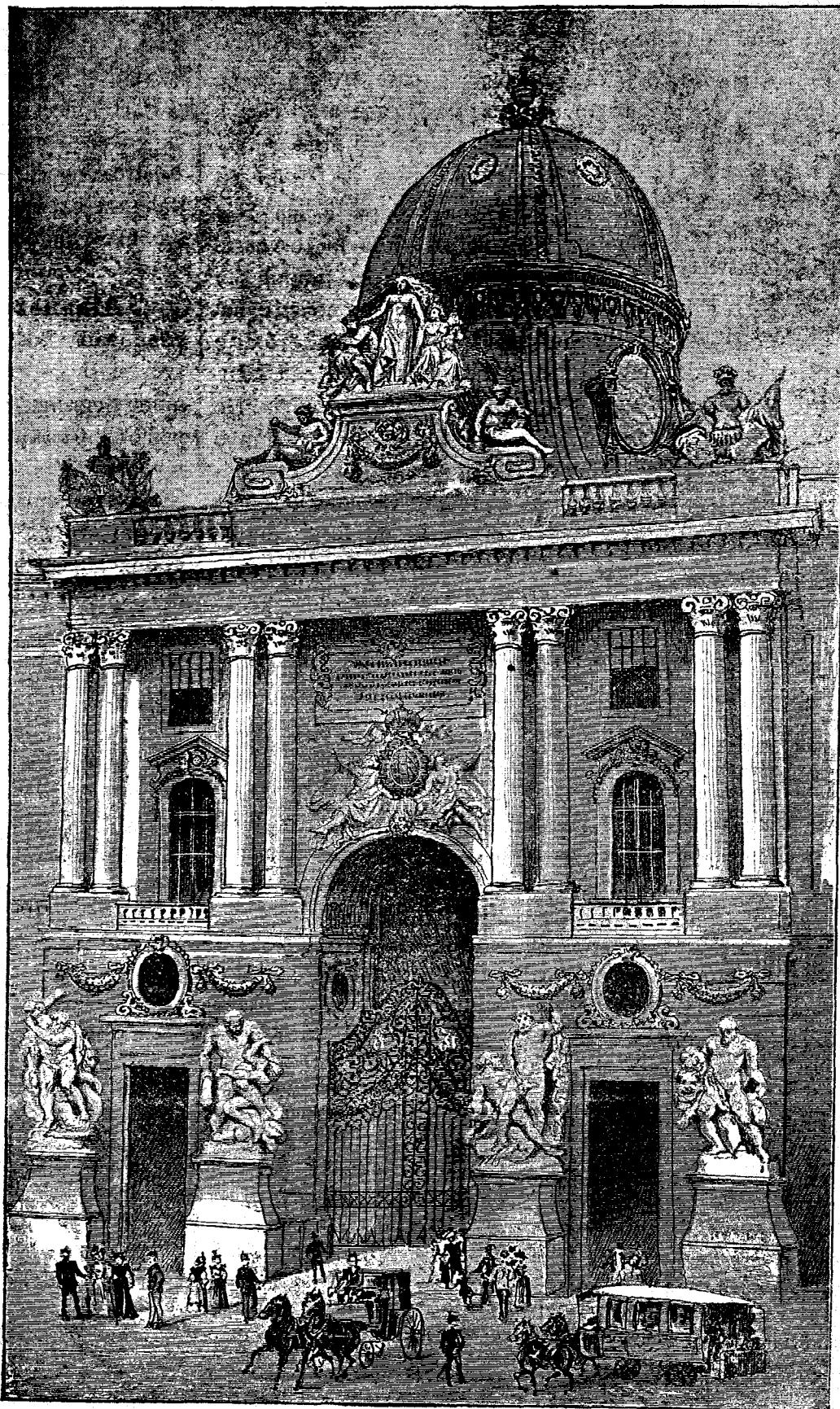
se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

C-TUL CASEI DE PASTRARE POSTALE Nr. 10025.

Primăvara.

Primele raze ale primăverii încep a se ivi și cu ele se deșteaptă natura amorțită peste iarnă. Cu ea se deșteaptă și speranțele în sufletul țeranului pentru viitor. Ne punem însă întrebarea: contribuit-a și dînsul cât de cât cu ceva, ce l'ar îndreptăți a avea toată nădejdea și a privi cu încredere în anul de muncă ce ne așteaptă?

În cea mai mare parte, plugarul nostru nu a folosit timpul de iarnă, cum ar fi trebuit, pentru a se prepara pentru munca ce îl așteaptă. Este un obicei foarte greșit, ca timp nici de o jumătate de an să muncească din greu și restul timpului să-l petreacă în trândăvie, în loc de a folosi și zilele unde este împedat a lucra în liber. Și, Doamne, câte nu ar putea face plugarul nostru în timpul de iarnă. Unde nu stăpânește trândăvia și nepăsarea, plugarul totdeauna găsește de lucru în casa lui, în grajd, în pod, în curte, grădină, șură și chiar și pe câmp, fânețe și pășuni. Nu mai amintim

Poarta Hofburg-ului din Viena. (Vezi: „Foița“).

aci norocul, ce dă peste omul nostru, dacă știe și vre-o meserie, cu care se indeletnicește în timp de iarnă și care îi aduce poate tot atâta venit și sigur decât pământul ce îl muncește din greu toată vara și la urma urmelor se poate întâmpla să nu se aleagă după el cu nimica în acel an.

Dar' cum am zis, să lăsăm acum acestea și să ne uităm înainte ce putem încă ajuta pentru a ne asigura o recoltă mulțumitoare pentru anul acesta. Chiar și dacă vremea ne-ar fi împotriva, totuși pregătind la timp și cu pricepere toate, ce asigură o bună reușită a culturilor noastre, nu vom fi păgubiți în așa mod ca în cazul când lăsăm totul la voia întâmplării.

În prima linie trebuie să ne îngrijim de pământul, căruia încredințăm sămânța și prin urmare și nădejdea în recolta viitoare. Îl vom ara cu cea mai mare băgare de seamă, mai ales dacă abea cu această ocaziune introducem și gunoiul în pământ.

O deosebită importanță trebuie să dăm sămânței ce vom folosi, căci nu de geaba

Domnii abonemenți sunt rugați a ne trimite prețul abonamentului.

zice proverbul prea adevărat că: precum vei sămăna așa vei recolta. Sămënța înainte de toate trebuie să fie proaspătă, adică din anul precedent, altcum o mare parte din ea nu mai încolțește; apoi să fie mare în bob și grea. Numai din astfel de semințe ne putem aștepta la plante viguroase, care la rîndul lor vor produce alte semințe, multe și frumoase. Mai trebuie să îngrijim ca sămënța să fie curată de semințe străine și mai ales de semințe de burueni. Acestea mai ales, dacă vin într'un pămënt bine pregătit și gras, cresc mai repede ca plantele noastre cultivate și nu e deci mirare, că le întrec, le înecă, așa că toamna putem zice că recoltăm burueni, ear' nu ce am dorit să avem. Unde mai punem și împrejurarea, că buruenile sacă de geaba pămëntul de o mare cantitate de materii nutritoare și umezeală, de care s'ar fi folosit plantele noastre cultivate. La sămënță nici-odată să nu fim cruțatori în cheltuiala, ce am avea la procurarea ei. O sămënță recunoscut de bună, nici-odată nu este prea scumpă.

Bine înțeles, că sămënța poate fi cât de bună și totuși nu ne va putea da rezultatele dorite, dacă nu este sămănată la timp și în bune condițiuni. Să fim deci luători aminte și în această privință.

O bună gospodărie nu poate exista fără vite bune. Acum primăvara este timpul fătutului a majorității animalelor noastre domestice. Vacile și epele de a fâta trebuie să fie pregătite prin nutriție îmbelșugată, a produce feți bine dezvoltate. Dintr'un vițel, mânz, sau miel, care vede lumina zilei slab, pipernicit,

ca vai de el, arare-ori va ajunge să devină o vită frumoasă. Ori cum ar fi mamele, care alăptează, trebuie să aibă mâncare îndeajuns, ca să poată produce laptele trebuincios hranei fătului pe de-o parte, ear' pe de altă parte ca prin acest lapte să ne servească și ca un izvor de câștig însemnat din creșterea vitelor.

Tot acum este timpul, dacă nu ne-am îngrijit deja de mai nainte, să ne gândim a asigura vitele noastre de nutrețul trebuincios în cursul verii și a chibzui de pe acuma pentru cel de iarnă. Vitele de muncă le ținem peste vară și toamnă, ca să zicem așa, mai mult în jurul casei, ca să le avem la îndemână. Sunt însă cele de prăsilă și cele tinere, pentru care trebuie să ne îngrijim de pășunea necesară, căci a le hrăni la grajd ne-ar veni prea scump

Vara mai ții vitele de multe-ori și »unde dă D-zeu«, după zicala Românilui, însă pentru iarnă în tot cazul trebuie să ne stringem la timpul seu nutrețul trebuitor. Fânatele noastre naturale, de regulă ne dau recolte foarte nesigure și în asemănare cu cele artificiale (măestrite) și foarte mici. De aceea să nu pregetăm a ne sămăna o supratață îndestulitoare cu trifoi, măzeriche și alte plante de nutreț, dela care avem totdeauna un folos dublu. Întâiu recoltăm o cantitate mai mare de nutreț bun și apoi cele mai multe din ele ne și îmbunătățește pămëntul, ele ni-l îngrășe.

Aceste trei momente, de o mare însemnătate, am voit să le atingem în munca de primăvară a agriculturii și anume: prepararea îngrijită a pămëntului pentru sămănăturile de primă-

vară, procurarea unei semințe bune și grija pentru vitele noastre. Să fim cu luare aminte și să folosim timpul și repaosul de iarnă într'un mod vrednic de un agricultor harnic și prevăzător.

DIN LUME

Episcopul gr.-oat. din Oradea-mare. »Unirea« este informată din izvor autorizat, că în curând va fi numit la acest scaun vacant P. S. Sa Dr. Demetriu Radu, actualul episcop al Lugojului.

Întelegerea între Austro-Ungaria și Italia. Ziarul din Geneva »Caffaro« e informat, că în cercurile parlamentare italiene se menține știrea, că guvernul italian a dat mână liberă Austro-Ungariei în Balcani, ear' în schimb Italia să capete Triento, mai departe s'a învoit la ocuparea Tripolisului.

Albanezii se pregătesc de răscălare. Posturile dela graniță ridică șanțuri și tae căi de-alungul hotarelor muntenege. Edhen pașa merge în vilaietul Cossovo în fruntea a șese batalioane. Mobilizările continuă. Unele batalioane din rezervă se opun chemării sub arme. Anarchia e deplină. O bandă albaneză a pătruns în închisoarea din Katcharik și a liberat 70 de robi albanezi. Bandele bulgare lucrează cu bărbăție. Oamenii lor au săvârșit omoruri politice în Velles și Srumița.

Cionire între Bulgari și Turci. Intre satele Obosnica și Prezova au fost lupte sângeroase între bande

FOIȚĂ

Poarta dela Hofburg-ul din Viena.

Palatul care servește ca locuință Imperatorului și Regelui nostru în Viena este cunoscut sub numele de Hofburg sau și numai Burg (castel). El constă dintr'un complex de clădiri ridicate în diferite epoci ale timpului și în diferit stil. Cea mai veche parte a Burgului este așa numită »Curtea elvețiană« zidită în secolul XIII. De atunci încoace i-s'a tot adouat alte clădiri, care de care mai mărețe și a căror strălucire o putem însă aprecia mai mult în interiorul decât exteriorul lor. Aceste clădiri întrelăstate de curți și grădini împodobite cu diferite statue păstrează comori, ce numai o casă

domnitoare veche și puternică cum este a noastră poate avea.

Una din părțile acestui palat, care atrage cu deosebire vederea vizitatorului este mărirea poartă dinspre piață Mihael (Michaeler Platz), a cărei vedere o dăm în ilustrațiunea din Nr. present. Ea este provăzută cu o mare cupolă (boltitură) ear între intrări e împodobită cu patru grupe colosale ale zăului Hercule, sculplate în peatră nisipoasă de către renumitul sculptor Mathielly. Aci înainte porții este proiectată o rotundă (piață rotundă), care încă nu este terminată. Totuși vizitatorii Vieni vor putea remarca aci, în dreapta și în stânga acestei porți două fântâni țîșnitoare, care fac parte din ociețele de înfrumșețare ale rotundeii despre care am amintit.

Femea îndărătnică.

— Acum un an mi-te plângeai de femea ta.
— Da... Acum un an.
— Acum nu te mai plângi?
— Nu, dragă.
— De ce!
— Am găsit un mijloc...
— S'a schimbat?
— Da de unde!
— Păi atunci?
— Să vezi. Am găsit un mijloc...
— Ce mijloc?
— Ingenios! Ai să te miri...
— Spune-mi-l și mie.
— Nevasta mea, Constanța, fie din ereditate, fie din pricina educației dobândite în pension, are un obicei urît: să facă totdeauna contrarul de ceea-ce vreau eu.

bulgare și trupe turcești. Turcii au bătut pe Bulgari. Dintre Turci au căzut un ofițer și 7 soldați.

Mare grevă în Olanda. Svo-nuri îngrozitoare circulă prin Olanda. Este vorba de o mișcare a lucrătorilor, care va fi mai teribilă decât toate mișcările de până acum. Toate telegramele și scrisorile șefilor socialiști sunt confiscate. Guvernul a dat ordin, ca la cel mai mic semnal de răscoală trupele să facă uz de arme. Aproape 20,000 de soldați, câți au fost recrutați în ultimii trei ani, au fost puși în mișcare. În Amsterdam sosesc trupe mereu. Podurile și stațiile căilor ferate sunt păzite de soldați. S'au făcut chiar întăriri.

Societate rusească de navigație. Guvernul rus a înființat o administrație centrală specială separată de ministrul de finanțe, pentru navigația pe Dunăre și Marea-Neagră. Actuala societate »Gagarin«, care se află în lichidare, se va desființa, și tot materialul va trece la noua administrație.

Macedonenii victorioși. În lupta de lângă satul Vladimirov, bandele lui Sarafoff au secerat victoria. Turcii au fost siliți să se retragă.

Invătători din pățaniile altora.

Sfârșitul petrecerii.

— Ce ai, Ioane, întrebă pretorul pe servitorul, care tocmai intra, punând de-o parte ordinațiunile la care cetatea întins pe divan.

— Au sosit, mă rog.

— Cine?

— Cărcimarul pe cari l'ați citat pe astăzi și trei tineri.

— Serios?

— Da. De pildă eu vreau să es cu ea la preumblare...

— Bun.

— Ea se bolnăvește la moment de ceva: migrenă, măsea, reumatism, junghiu, mai știu eu ce... Vreau să mânânc într'o zi curcan cu caise, de pildă. Imediat îmi spune că nu poate suferi caisele sau că curcanii sunt scumpi. Așa cu toate lucrurile.

— Ce spui?

— Am suferit mult din cauza asta... Dar...

— Dar?

— Am găsit remediu. Și ce remediu! Să ți-l spun. Poate te însori și iei o nevestă tot ca a mea.

Ii trimite de pildă o prietenă invitație la o serată plecticoasă, unde trebuie să stai

— Trimite-i în cancelarie la scriitor, îndată vin și eu.

— Indată.

Pretorul le-a urmat în curând și zicând cătră scriitor să iee la protocol întrebările și fasiunile despre orele de închidere a cărcimelor, zice:

— D-Voastră sunteți cărcimar?

— Da! dar' ne merge rău, căci...

— Destul, întrerupe pretorul. Știi D-Ta când e ora de închidere?

— Așa s'a vestit cu toba, că dela Sf. George până la Sân-Mihaiu la 10 și dela Sân-Mihaiu până la Sf. George la 9 ore.

— Așa e junilor? întrebă pretorul pe cei trei tineri.

— Așa e, și noi știm aceasta

— Atunci ce înseamnă »ora de închidere«?

— Aceea, că peste acel timp nu mai este iertat să stai în cărcimă, care trebuie închisă.

— Apoi vedeți, zise solgăbirul, pe D-Voastră tot v'au pîrît gendarmii că Duminecă a-ți stat până după miezul nopții, cu toate-că v'a provocat să mergeți acasă și pe cărcimar să închidă.

— Așa e, zise cărcimarul, dar' așa de bine își petreceau acești tineri, încât n'am îndrăsnit să-i scot afară și numai atunci scăpară de cătănie.

— Bine, zise pretorul o să port socoteală de această împrejurare și fiindcă nici unul nu a-ți fost încă pedepsiți, vă pedepsesc pe fiecare numai la plata a câte 10 fl., ear' pe cărcimar la 30 fl., cari aveți să-i plătiți în timp de 15 zile, la cas contrar, primiți câte o zi închisoare.

Pentru-că:

»Ospătarii și cărcimarii, cari în cărcimile sau ospătăriile lor primesc oaspeți și după ora de închidere și cari nu se supun la provocările agenților administrativi, precum și aceia cari înaintea acestora ascund oaspeții, se pedepsesc cu 50 fl., ear' dacă aceasta se repetă după un timp mai scurt de doi ani, până la 200 fl.« (Art. de lege XL. (40) §. 74 din anul 1879).

până pela trei noaptea, să ascuți prostii, să caști, să joci cărți...

— Da.

— Eu cetesc invitația și iau imediat măsuri.

— Ce măsuri?

— Să vezi. Mă fac că nu știu nimic și încep să laud casa prietenei în chestie. O laud și pe prietena că e frumoasă, că e așa, că e pe dincolo. Constanța, nevasta mea, deja începe să strîmbe din nas și să zică: »Unde vezi d-ta atâta frumsețe? Mă mir!«

— Bun.

— Pe urmă exprim dorința d'a merge la seratele zisei prietene.

— Ah! Ah!

— Atunci nevasta mea, care până-aci era hotărîtă să meargă la serată, se schimbă

Concurs literar.

Ministerul român de agricultură, industrie, comerț și domenii, escrie următorul concurs:

Se aduce la cunoștință generală, că urmând a se edita o scriere de compendii pentru instrucțiunea lucrătorilor agricoli, angajați la ferme pepiniere, ministrul publică concurs pentru cele mai bune lucrări în ramurile agricole, în condițiunile următoare:

Lucrările se vor întocmi urmând în liniamente generale programele analitice publicate în Monitorul Oficial Nr. 162 din 23 Octomvrie 1902. Lucrările trebuie făcute în termeni cât se poate de poporali, potrivit cu priceperea absolvenților cursului primar. Primirea lucrărilor manuscrise pentru acest concurs se închide la 1 Martie v. 1903. Lucrările manuscrise vor trebui să fie prezentate ministrului, direcțiunea Agriculturii, în plic închis, cu un motto pentru fie-care în parte. Pe plic se va indica pentru-ce ramură e prezentat manuscrisul în concurs. În plic separat cu același motto se va indica pe o coală de hârtie numele, pronumele și adresa autorului. Premiile ce acoardă ministerul pentru lucrările acestea sunt:

	I.	II.
Pentru agricultură	300	și 200 lei
Pentru creșterea, înmulțirea, îngrijirea vitelor și lăptăria	250	și 150 »
Pentru creșterea vermililor de mătășă și extragerea mătășei	200	și 100 »
Pentru creșterea albinelor și extragerea mierei	200	și 100 »
Pentru cultura viiei	250	și 150 »
Pentru fabricațiunea și conservarea vinului	250	și 150 »
Pentru cultura arborilor roditori	200	și 100 »
Pentru cultura zarzavaturilor (legumelor) și a florilor	250	și 100 »
Pentru aritmetica agricolă	250	și 100 »

Ministerul acoardă pe lângă un premiu și un număr de două sute broșuri.

Lucrările premiate rămân proprietatea ministerului.

ca prin minune, numai ca să mă contrazică: »A! da, ai pofti să-ți faci curte! Să petreci! E greu! Afară plouă, ninge. Timp imposibil! Altă dată! Să mai pun corsetul acum, după masă!« Eu stăruiesc: »Aidi, dragă, fă-mi plăcerea!« Ea se încapăținează și mai rău. Și când ved că se desbracă ca să se culce, atunci răsuflu.

— Ai reușit!

— Am reușit! Atunci zic: brava metodă! Plec la oraș pe unde am gust să mă duc și scap de chinurile sindrofiei de mahală. Îți place?

Mai e vorbă.

— Am găsit ca Pasteur mijlocul d'a mă feri d'o boală, d'o suferință.

D. Teleor.

Rapița.

(Brassica napus oleifera).

(Urmare și fine).

(Reproducerea interzisă).

Prepararea pământului.

O deosebită îngrijire vom da preparării pământului pentru rapița. Cu cât vom ara mai des și mai adânc, cu atât va prospera mai bine. O gunoie proaspătă cu bălegar o suferă, ba încă ajută foarte mult la dezvoltarea ei.

Sămănatul.

În cele mai multe regiuni rapița de toamnă se samnă în primele zile ale lunii August; în ținuturi reci însă și mai de vreme. Unde toamnele sunt lungi și frumoase, se poate sămăna încă și în Septembrie.

Sămënța va fi cât se poate de mare în bob. Sămănatul se face pe arătura deja grăpată și se introduce în pământ, dacă a fost sămănată prin împrăștiere, tot cu grapa. Mai favorabil este a se sămăna cu mașina în rânduri dela 40 până la 50 ctm. îndepărtare și într'un pământ mai rău chiar și la 30 ctm. Cantitatea de sămënță este 5—10 litri pe juger, sămănată fiind cu mașina în rânduri, și 10—20 litri prin împrăștiere.

Cultivătorii mici obișnuiesc a transplanta rapița pe câmp. În cultura mare aceasta devine imposibil. Rapița de primăvară să samnă cât se poate de timpuriu, adică pe la finele lui Martie și începutul lui Aprilie. Cantitatea de sămënță va fi ceva mai mare ca a celui de toamnă.

Lucrările de întreținere.

Gerurile timpurii și seceta înainte de a da iarna, poate nimici recolta întreagă. Umezeală prea mare și continuă face ca rădăcinile să putrezească. Când rapița a răsărit prea des, mai ales când este sămănată cu mâna, se va rări cu grapa încă înainte de iarnă.

Nici o plantă nu are să suferă de atâtea insecte ca rapița și cu deosebire rapița de primăvară. Efectul distrugător al lor se va resimți cu atât mai mult, cu cât se cultivă mai puțină rapița în aceeași regiune. Mijloace în contra lor puține se cunosc și și acestea s'au dovedit neîndestulitoare.

Dacă din una sau altă cauză a perit rapița și mai este timp până a da în iarnă, vom sămăna de-a doua-oară tot cu rapița sau, dacă permite planta următoare, vom sămăna locul cu vre-o cereală de toamnă; în cas contrar pentru a folosi locul îl vom cultiva primăvara următoare cu rapița de primăvară sau cu o altă plantă potrivită plantei ce are să urmeze.

Recolta.

Când se apropie recolta trebuie să fim foarte băgători de samă, ca să nimerim momentul potrivit pentru tăerea rapiței. Mai repede recoltăm rapița când ne folosim de mașinile de cosit și anume atunci, când câmpul trece

într'o culoare cam roșietică-gălbue. Când cosim cu coasa, putem aștepta cu recoltatul până ce tecile mai de jos încep a căpêta o culoare brună și când culoarea câmpului cu rapița este deja galbenă.

Când ne folosim de secere, rapița poate fi și mai coaptă și când dispunem de lucrători îndeajuns, vom secera numai des-de-dimineată sau noaptea, când tecile sunt moi și sămënța nu se scutură în cantități așa de mari ca în cursul zilei. Dacă timpul este sigur, lăsăm rapița în pale (poloage, brazde) pentru-ca să se mai coacă; în cas contrar o ridicăm în căpițe sau, ceea-ce este mai bine o așezăm în cilindre, în care plantele sunt așezate astfel, încât virfurile lor stau la mijloc. Ici-colea mai este obiceiul a lega rapița în snopi, care apoi se clădesc în clăi sau jumătăți sau cilindre. Rapița bine coaptă se cară de aci la arie. Încărcatul trebuie să se facă cu multă îngrijire, căci altcum se poate perde prin scuturare chiar și jumătate din sămënță. Totdeauna vom așterne între cară și între căpițe câte un țol pe care cad sămënțele scutate. Căratul însuși se va face pe cât se poate pe timp răcoros și înainte de a se usca roua.

Treeratul se face foarte ușor. Mai adese-ori se treeră cu vitele și cu batosa (mașina de treerat), mai rar cu îblăcii. Semințele încă necurățite se întind într'un strat cât se poate de subțire, până când se usucă bine; apoi se curăță de pleavă și de semințe străine și numai atunci se pot ridica în straturi mai groase.

Față cu grânele, cultura rapiței este mult mai nesigură. Pe când la cerealele noastre observăm că în zece ani se ivește câte o singură recoltă rea, la rapița să întemplă aceasta, în tot acest restimp, de două-ori și chiar de trei-ori.

Ca recoltă mijlocie avem pe un juger 7—10 hectl. à 65—68 klgr. Ea se poate ridica însă și până la 15 hectl. pe juger. Rapița de primăvară ne dă 5—10 hectl. pe juger.

Recolta paelor, care se poate folosi ca nutreț și așternut vitelor, se urcă pe juger la rapița de toamnă la 1.6—4 tone (1 tonă=1000 klgr.) dintre care $\frac{1}{3}$ aproximativ vine pe teci. Rapița de primăvară produce pe juger 0.7—1.3 tone de pae.

Lintea.

Cultura lintei este mai puțin răspândită decât a mazerei și fasolei, din cauza nesiguranței recoltelor. Avem și o varietate de toamnă, care la noi însă nu reușeste. Ea cere un pământ mijlociu sau și nêsipos, bogat în calcar (var). Afară de aceasta locul trebuie să fie bine curățit de burueni. Să samnă în rânduri pentru a se putea prăși, sau și în amestec cu orzul în proporțiune: $\frac{1}{3}$ orz și $\frac{2}{3}$ linie. La recoltă se poate separa apoi prin vânturat lintea de orz. Sămănam în rânduri 0.8 hectl. pe juger; prin împrăștiere mai mult. Vom începe recolta când păstăile cele de jos încep a dobândi o culoare brună, cu toate-că coțoarele și foile sunt încă verzi. În termin mediu recoltăm de pe un juger 8 hectl. à 80 klgr., ear' pae 0.4—0.6 tone de pe juger. Ce privește lucrările de cultură la linie, ele sunt identice (asemenea) cu ale mazerei.

Medicul casei.

Vegetarianismul. Există o seamă de oameni, cari sunt de credință, că proced corect, dacă nu mănâncă carne, ci numai plante. Acestia se numesc *vegetariani*, fiindcă se nutresc numai cu vegetale, adică plante. Și între vegetariani deosebim două grupe. Una se mărginește a mânca numai substanțe ce provin direct din plante, pe când cealaltă pe lângă vegetale permit măncarea, și a produselor animale, fără a fi trebuință a le omori, precum este d. e. laptele, brânza, ouăle, untul etc. Această grupă de vegetarieni o întâlnim adese în ținuturi muntoase, unde oamenii sunt bine hrăniți, muncitori și puternici. Altcum stă cu aceia, cari se hrănesc numai cu vegetale (plante). Înainte de toate trebuie să știm, că stomacul omului cu greu poate primi cantitatea îndestulătoare de nutreț vegetal, ca să-l mistue și să se folosească de materiile nutritive ce conține. Ar trebui să mâncăm cantități colosale de pâne, urez, cartofi, mămăligă și legume, ca să ne nutrim cum se cade. S'a făcut socoteala că trebuie să mâncăm un volum de zece-ori mai mare de vegetale, care să conțină aceleași materii nutritive ca un volum de mâncare animală. Omul care se nutrește numai cu vegetale, este mai puțin vii și energic; gustul de a munci scade. Popoarele care se nutresc numai cu vegetale sunt și mai expuse boalelor molipsitoare. Din punct de vedere medical, nutrirea numai cu vegetale nu este aprobată.

Pentru femei.

Toacă de pește.

Să curăță peștele și se taie în bucăți, strângând sângele dintr'insul; se sară bucățelele și se presară cu puțin aței roșu [paprică], apoi se pune în cratiță peste mai multă ceapă tăiată și prăjită în unt-de-lemn, se adaugă și sângele lui și se lasă să se rumenească puțin; pe urmă se acopere cu apă și se pune să fiarbă în voia lui. Se servește în zama lui. Este bine a se alege pește gras pentru toacă și să i-se pună și puțin vin alb pe când ferbe.

Sarmale de varză acră de post.

Se prăjește orezul în unt-de-lemn până când ia o față aurie; apoi se prăjește o ceapă sau două, tocate, tot în unt-de-lemn până se rumenește și se amestecă cu orezul, cu sare, piper și stafide mici fără sămburi. După-aceasta se pune în foi de varză, după-ce ele au luat o fertură mai nainte; se fac sarmale și se așează la foc cu apă și unt-de-lemn până se moae îndeajuns.

PENTRU MESERIAȘI

Lacul ordinar al tîmplarului se compune din: Gumă-lac-albă 750 grm., sacăz (mastic) în lăcrămi 64 grm., alcool de 90 grade 1 litru. Se topesc toate fără a fi încălzite în o sticlă, îngrijind ca să fie bine închisă. Acest lac foarte solid și foarte colorat, servește de a da lustrul mobilelor în mahon. De obicei e foarte turbure, însă tîmplarii astfel o întrebunțează.

Cum pilim, strugim și gravăm sticla? Aceste operații se fac cu instrumentele ordinare, cu care se lucrează ferul, cu o singură condiție, ca să muiem în continuu aceste instrumente, tot timpul cât lucrăm în esență de terebentină sau în benzină, în care s'a topit foarte multă canforă.

Advocatul poporului.

Insinuarea puștilor scutite de dare se face verbal sau în scris la primăria comunală sau la oficiul orășenesc de dare, despre ceea-ce se eliberează în mod gratuit o adeverință. (Art. de lege XXIII, §. 16 din 1883; ordinul ministr. de finance Nr. 39.280 din 1883).

Când galițele se îmbolnăvesc sau mor deodată în număr mare, proprietarul lor este dator a anunța aceasta îndată la primăria locală. Apoi va separa cele sănătoase de cele bolnave, ear' cele moarte le va îngropa în pământ la o adâncime de cel puțin o jumătate de metru. Înainte de a trece 8 zile după cel din urmă cas de moarte sau îmbolnăvire a vre-unei paseri de casă, nu este iertat a duce din locul sau comuna în care bântue molima în alte comune spre vînzare. (Ord. ministrului de agricultură Nr. 37.340 din 1894).

DE-ALE BĂNCILOR

Poporul institut de credit și economii în Lugoj și-a convocat a II-a adunare generală pe ziua de 9 Martie n. a. c. Bilanțul pe anul 1902 l-a încheiat astfel: active 534.451 cor., pasive 518.855 cor. și profit curat 15.596 cor. Capitalul social este 120.000 cor. Depuneri a avut 273.865 cor. Cambii reescomptate 107.445 cor. Director executiv este dl Ioan Boroș.

Sebeșana, institut de credit și economii în Sas-Sebeș își va ținea a X-a adunare generală la 16 Martie n. a. c. Din raportul Direcțiunii extragem următoarele asupra gestiunii din anul trecut: Capitalul social este 100.000 cor. Active a fost 847.017 cor. Pasive 824.721 cor. și 22.296 cor. Profit curat. Depuneri spre fructificare a avut 498.605 cor., ear' cambii reescomptate 107.605 cor. Director executiv este dl Zevedei Murășan.

PENTRU ECONOMI

Cum vindecăm disenteria (scursoarea cu sânge) la viței?

În contra acestei boale, care se ivește foarte des mai ales primăvara, s'a încercat și se întrebunțează o mulțime de mijloace, nu însă totdeauna cu succes. O medicină și un tratament, care dă totdeauna rezultate bune, sunt următoarele: Vițelul îl luăm dela vacă și nu îl mai lăsăm să sugă. Ferbem urez în apă cât se poate de mult, până-ce devine ca o zamă mucoasă, din care turnăm pe gâtul vițelului bolnav câte un jumătate de litru de cinci ori pe zi. Afară de aceasta mai dăm vițelului de două-ori pe zi câte un clistir tot din zeamă de urez. Dacă boala este foarte înaintată, dăm vițelului în fie-care zi odată cu zama de urez câte un vîrf de cuțit de acid salicilic sau 15 picături de opiu. Acest remediu folosește și de regulă în 2—3 zile vițelul este vindecat.

Curățitul nucilor.

Nucul arare-ori are lipsă de a fi curățit de ramuri. Ne vom mărgini a îndepărta numai crengile uscate sau acelea care nu cresc în bună ordine. Fiindcă coroana nucilor se formează de sine singură, ne vom mărgini la cei tineri a îndepărta în fie-care primăvară numai ramurile ce au crescut prea jos pe trunchiu, ca el să rămână până la coroană de 1½—2 m. înalt și liber de ramuri. Vîrfurile principale nu este ertat a-l îndepărta nici odată la nucii tineri. Curățiturile le vom face totdeauna primăvara și numai când nu ne mai putem aștepta la geruri. În nici un cas nu vom face tăeri earna, căci frigul ce intră în rana produsă poate face se peară întreaga plantă. Tot asemenea nu vom face curățiri după-ce seva (mustul) a început a circula (a se mișca) în pom, altcum rana începe a curge întocmai ca și la vița de viie și pomul slăbește încât poate chiar peri.

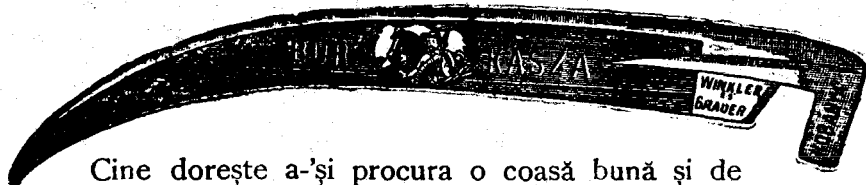
Curățiti brăsdarul și cormana plugului de rugină.

Dacă ne apucăm de arat, mai ales în pământuri argiloase, cu un plug care nu a fost folosit de multă vreme și brăsdarul și cormana sunt tare ruginite, totdeauna pământul se lipește de ele și ne trece o mulțime de timp până-ce le curățim. Dar chiar frecând cât de mult cormana, nu putem scăpa de acest rău, și plugul este mereu ridicat din brazdă sau nu merge îndestul de adînc, după-cum am dorii noi. Putem înlătura repede și sigur acest neajuns dacă ungem părțile ruginite cu carbolineum, care îl putem cumpăra în ori-ce prăvălie (boltă) de droguerie (unde se vînd: ulei, apiaturi, vopseli etc.) sau în apotecii. Carbolineul îl folosim scurt înainte de a folosi plugul. El disoalvă (topește) la moment rugină și îndată ce vine în atingere cu pământul face ca suprafețele ruginite se devină lucii ca oglinda.

rugați a ne înapoia îndată Nrii-trimiși, altcum îi considerăm ca abonați.

Winkler & Grauer din Kőbánya-Budapesta

sunt singurii și exclusivii vînzători și expeditori ai coaselor cu marca „BUR“, din cea mai mare fabrică de coase din lume.

Cine dorește a-și procura o coasă bună și de încredere ceară mai nainte prețul-curent ilustrat dela sușnumita și renumita firmă, care îl trimite gratis și franco. Cererile se fac prin o carte postală. Lunile de iarnă sunt cele mai potrivite pentru adunarea comandelor! Celor, care le adună se dă proviziune potrivită! Garanță deplină. Serviciu conștientios! — Mai multe mii scrisori de mulțumită și de comande ulterioare stau la dispoziția celor interesați.

(154) Un briciu de Transvaal costă 1 fl. 50 cr. 7-20

ANUNȚ.

„Cassa de păstrare în Mercurea“
societate pe acții

acoardă împrumuturi hipotecare
dela suma de cor. 5000 în sus
cu 7% interese, fără a reflecta:
la proviziune, la spese de ma-
nipulare și de scris.

(Szerdahely) Mercurea, la 1 Ian. 1903.

(157) 6-10   *Diracțiunea.*

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta

vindecă și înviorează

Deosebită atențiune rării, că acest aparat

(142) de 20

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție.

e a se da împreju-
vindecă boale vechi
de ani. 8-17

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sîngelui, anemie, amețeli, frîuturi de ureche, bătăie de inimă, sgîrciuri de inimă, asma, auzul greu, sgîrciuri de stomac, lipsa poftii de mîncare, răceală la mîni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în fat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sîngelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari pretuiesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde o ice încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoare-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, aprefiat și cercetat. Deja efinătatea crucii mele electro-magnetiche o recomandă îndeosebi.

Pretul aparatului mare e 6 cor.   **Pretul aparatului mic e 4 cor.**
folosibil la morburii cari nu sunt   folosibil la copii și fem i de
mai vechi de 15 ani.   constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vînzare pentru țeară și streinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul
strada Kálmán.

„AGRICOLA“

însotire economică de magazin și anticipații
(143) și-a început activitatea   4-26
în piața din
HUNEDOARA.

Cancelaria însotirii se află în piața: casele Doamnei vîd. POPOVICI.

Magazinul însot. se află în piața: casele MÁTYÁSFFY.

Insoțirea „Agricola“ cumpără și vinde produse agricole, cu deosebire: grâu, cucuruz, ovés, tărîțe, etc.

Vinde bucate pe credit (pe așteptare). Acoardă avansuri pe bucate, efecte și prețioase (giuvaerice).

Primește aurării și argintării în afaceri de lombard și ia acoperire de conturi-courente.

Primește depuneri spre fructificare cu 6%.

Mijlocește împrumuturi de bani pe amortisație.

Mijlocește asigurări pe viață și contra focului.

Vinde unelte și mașini agricole chiar și pe plătiri în rate.

In sfîrșit îngrijește ori-ce afaceri comerciale de intermediare.

Cel mai mare deposit de ciasornice,
giuvaeruri și obiecte de aur și argint în
Transilvania

(144) la   4-26

Iulius Erős

în Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 3
(Palatul Transilvania).

Tot felul de ciasornice, giuvaeruri de aur și argint, podoabe bisericesti etc

Toate obiectele bine și frumos lucrate, ieftine, cu prețuri fixe.

Serviciu prompt și conștientios.
La cerere se trimite preț curent bogat ilustra.

Cuțite de bucătărie

1   2   3   4

Cuțite cu garanție pentru
fiecare bucată.

Mașini de Alexanderwerk pentru tocat carne.

Prețul în coroane!

Mărimea	R	RR	S	SS	U	UU	T
Toacă în o minută klg.	1/2	3/4	1	1	1 1/4	1 1/4	1 3/4
1 bucată mașină	K 5.40	7.86	9.-	8.50	13.38	15.80	29.50
1 cuțit de rezervă	K .70	.-	80	80	.-	.-	.-
1 placă găurită de res.	K 1.-	.-	1.50	1.50	.-	.-	.-

Mașina T este provăzută cu roată.

La „Pannonia“ cafenea și restaurațiune
din Orăștie

1 litr. Pelin costă 50 cr.

(141) **CAROL F. JICKELI, SIBIU** 9-52